

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda SA Małgorzata Pasek
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2015 r. w Lublinie

sprawy D. G.

z udziałem zainteresowanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno Usługowo Handlowego (...) Sp. z o.o. w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji D. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 28 stycznia 2015 r. sygn. akt VI U 178/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od D. G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

III AUa 285/15

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 7 stycznia 2014 roku określił podstawę wymiaru składek D. G. na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe za wrzesień 2012 r. w kwocie 8.000,00 zł, uznając wypłaconą przez pracodawcę firmę PPHU (...) kwotę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze stosowaniem mobbingu za przychód pracownika.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Radomiu wniósł D. G., domagając się zmiany zaskarżonej decyzji, albowiem w jego ocenie odprowadzenie składek od zasądzonego powyżej zadośćuczynienia jest nieuzasadnione. Argumentował, że obowiązek odprowadzania składki na ubezpieczenia społeczne dotyczy tylko przychodu pracownika osiąganego w ramach stosunku pracy, tymczasem mobbing jako kwalifikowany delikt prawa pracy jest wprawdzie rozszczeniem ze stosunku pracy, jednakże jego dochodzenie nie rodzi po stronie pozwanego roszczenia ze stosunku pracy, lecz świadczenie z tym stosunkiem pracy związane.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015 roku oddalił odwołanie oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Sąd Okręgowy ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 29 grudnia 2011 roku sygn. akt IV P 386/10, utrzymanego następnie w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 27 września 2012 roku sygn. akt VI Pa 62/12 została zasądzona na rzecz D. G. kwota 8.000,00 zł od pracodawcy Przedsiębiorstwa Produkcyjno Usługowo Handlowego (...) w R. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze stosowaniem przez pracodawcę w stosunku do wnioskodawcy mobbingu. Płatnik składek - PPHU (...) w R. złożył za D. G. już po ustaniu jego zatrudnienia w w/w Przedsiębiorstwie dokument rozliczeniowy za wrzesień 2012 r. w którym wskazał podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 8.000zł.

D. G. zwrócił się do organu rentowego o wydanie decyzji dotyczącej określenia wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od zasądzonego powyżej zadośćuczynienia, podnosząc, iż pracodawca domaga się od niego zwrotu składek na ubezpieczenia społeczne od zasądzonej powyżej kwoty.

Organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalił, że kwota zasądzona na rzecz D. G. z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze stosowaniem przez pracodawcę w stosunku do wnioskodawcy mobbingu, stanowi przychód ze stosunku pracy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z tym, określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe dla D. G. za miesiąc wrzesień 2012 roku w kwocie 8.000,00 zł wydając w tym przedmiocie decyzję z dnia 7 stycznia 2014 roku, nr (...).

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z treścią art. 18 ust. 1 i 2 oraz art. 20 ust. 1 w zw z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągnany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyłączeniem wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną oraz zasiłków z ubezpieczeń społecznych. Natomiast stosownie do art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

Do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników nie zalicza się przychodów określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106 z późn. zm.).

W myśl art. 10 ust. 1 w/w ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, źródłami przychodów są stosunek służbowy, stosunek pracy, w tym spółdzielczy stosunek pracy, członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną, praca nakładcza oraz emerytura i renta. Przychodami są zaś wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartości pieniężne w naturze bądź ich ekwiwalent pieniężny, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależne od tego, czy ich wartość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. W tym miejscu podnieść

jednakże należy, że wymienione powyżej kategorie przychodów zostały wymienione jedynie przykładowo, albowiem przychodem ze stosunku pracy i stosunków pokrewnych są wszelkiego rodzaju wypłaty i świadczenia skutkujące u podatnika powstaniem przysporzenia majątkowego, mającego swoje źródło w łączącym pracownika z pracodawcą stosunku pracy lub stosunku pokrewnym. Innymi słowy, o tym czy świadczenie jest przychodem ze stosunku pracy decyduje okoliczność, czy może je otrzymać wyłącznie pracownik aktualnie lub w przeszłości związany z pracodawcą czy też inna osoba nie związana z pracodawcą.

W ocenie Sądu Okręgowego spór pomiędzy stronami sprowadzał się do ustalenia czy zasądzone na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia z tytułu mobbingu jest zadośćuczynieniem w ramach stosunku pracy czy też pozostaje jedynie w związku ze stosunkiem pracy i czy w związku z tym, wnioskodawca zobowiązany jest do uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia.

Regulacje prawne dotyczące mobbingu zostały zawarte w art. 94⁴ § 3-5 kodeksu pracy. Zgodnie z ich treścią pracownik (lub były pracownik), u którego mobbing wywołał rozstrój zdrowia, może dochodzić od pracodawcy odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Co istotne, zauważyć trzeba, że zadośćuczynienia za mobbing może dochodzić jedynie pracownik i tylko od pracodawcy, nie zaś od innych osób. W związku z tym, nie ulega wątpliwości, że zadośćuczynienie to ma swoje źródło w łączącym pracownika z pracodawcą stosunku pracy. Podstawę zaś jego zasądzenia stanowią regulacje zawarte w kodeksie pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., II PK 228/06, LEX nr 389285). To zaś powoduje, że wpłacone przez pracodawcę zadośćuczynienie zasądzone w oparciu o przepisy kodeksu pracy, a jednocześnie dotyczące sytuacji, która miała miejsce podczas trwania stosunku pracy, jest przychodem ze stosunku zatrudnienia. Podkreślić trzeba też, że decydującego znaczenia nie ma w takim przypadku nazwa świadczenia, ale przede wszystkim fakt, w ramach jakiego stosunku jest ono otrzymane, od kogo pochodzi i na czyją rzecz jest dokonywane.

W niniejszej sprawie bezsprzecznie dokonującym wypłaty kwoty 8.000,00 zł za mobbing był pracodawca, natomiast beneficjentem (otrzymującym świadczenie) był pracownik tj. wnioskodawca, a zasądzone na rzecz skarżącego od pracodawcy zadośćuczynienie z tytułu stosowania przez tegoż pracodawcę w stosunku do wnioskodawcy mobbingu, jest przychodem z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, w rozumieniu art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W konsekwencji od kwoty wypłaconego wnioskodawcy przez pracodawcę zadośćuczynienia za mobbing należy odprowadzić składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, stosownie do art. 18 ust. 1 i 2 oraz art. 20 ust. 1 w związku z art. 4 pkt. 9 ustawy systemowej oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jako że stanowi ono przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągnący z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyłączeniem wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną oraz zasiłków z ubezpieczeń społecznych oraz z wyłączeniem przychodów określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, tym samym Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja z dnia 7 stycznia 2014 roku jest prawidłowa i zasadna.

Od tego wyroku apelację wniósł D. G. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że źródłem zadośćuczynienia otrzymanego przez skarżącego jest stosunek pracy wobec istnienia prawomocnego wyroku zasądzonego od pracodawcy kwotą 8000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze stosowaniem przez pracodawcę w stosunku do wnioskodawcy mobbingu oraz naruszenie prawa materialnego art.12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych i art.18 w związku z art.4 pkt 9 ustawy systemowej.

Wnosił o uchylenie wyroku i orzeczenie o uchyleniu zaskarżonej decyzji, ustalenie, że brak jest podstaw prawnych do objęcia podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne otrzymanej przez skarżącego kwoty zadośćuczynienia oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przede wszystkim bezzasadny jest zarzut sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, ponieważ stan faktyczny był bezsporny i w sprawie Sąd Okręgowy nie przeprowadzał postępowania dowodowego.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne pozwalają na wyłączenie z podstawy wymiaru tychże składek wypłaconego przez pracodawcę zadośćuczynienia z tytułu mobbingu.

Zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jak prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy, regulują przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Stosownie do art. 18 ust. 1 tejże ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych m.in. z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.). Stosownie do treści § 2 ust. 1 rozporządzenia, podstawy wymiaru składek nie stanowią przychody enumeratywnie w nim wymienione.

Chybiony jest zarzut naruszenie prawa materialnego art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. 2012.361) i art.18 w związku z art.4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 jednolity tekst) poprzez przyjęcie, że zadośćuczynienie z tytułu mobbingu jest przychodem osiąganym z tytułu zatrudnienia, stanowiącym podstawę ustalenia składek na ubezpieczenie społeczne. Przepis art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowi, że za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. Definicja przychodu w tym przepisie jest zakreślona tak szeroko, że pojęcie to obejmuje " wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne" i to bez względu na źródło finansowania tych środków. Z zestawienia przepisu art. 18 ust.1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych z pojęciem przychodu z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych wynika, że każda wypłata pieniężna dokonana przez pracodawcę na rzecz pracownika bez względu na źródło finansowania tych środków stanowi przychód ze stosunku pracy, podlegający obowiązkowi odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, chyba że określony przychód pracownika korzysta ze zwolnienia wymienionego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.) Podstawą prawną zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za krzywdę pracownika spowodowaną mobbingiem są regulacje zawarte w art. 94³ § 1-3 KP, a więc wypłata tego zadośćuczynienia wynika ze stosunku pracy i jest ściśle z nim związana.

Należy zgodzić się ze skarżącym, że brak jest przepisu umożliwiającego wyłączenie z podstawy wymiaru składki zadośćuczynienia, podczas gdy rozporządzenie wymienia enumeratywnie rodzaje wypłat dokonywanych przez pracodawcę, od których nie istnieje ten obowiązek, wśród nich odprawy, odszkodowania i rekompensaty z tytułu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujących i tworzą system prawa zamkniętego, nie mogą być zatem interpretowane rozszerzająco, zwłaszcza

przy zastosowaniu reguł wykładni aksjologicznej" (wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2005 r., I UK 104/05, LEX nr 176313).

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyrok wydany przez Sąd Okręgowy jest trafny i w pełni odpowiada prawu. Apelacja wnioskodawcy zawiera jedynie polemikę z wywodami prawnymi Sądu i jako bezzasadna podlega oddaleniu w trybie art. 385 KPC.

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na przepisach art.98 KPC oraz § 11 ust.2 i § 12 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349).